

הסכסוך בין רוסיה ואוקראינה השלכות חשבונאיות [IFRS/US GAAP]

היערכות לדוחות כספיים לרבעון הראשון לשנת 2022

השלכות חשבונאיות של הסכסוך בין רוסיה ואוקראינה

לקוחות וידידים יקרים,

פלישת רוסיה לאוקראינה, לצד הטלת הסנקציות הבינלאומיות וההחלטה של חברות מסוימות להגביל או להפסיק את פעילותן ברוסיה, הובילו להשלכות כלכליות רחבות.

לסכסוך עשויות להיות השלכות על הסביבה העסקית, הנזילות וערכי הנכסים, לא רק באזור המושפע, אלא גם באזורים נוספים. עסקים בינלאומיים עשויים להיות מושפעים במידה רבה משיבושים בשרשרות האספקה, תנודתיות השוק, סיכוני גביה, גידול בעלות הסחורות ועוד.

על ההנהלות של חברות מדווחות לשקול בזירות ראויה את ההשפעה של הסכסוך על הדוחות הכספיים, בפרט, הדוחות הכספיים לתקופות הביניים. השפעה כאמור עשויה להיות משמעותית עבור עסקים רבים.

ההשלכות הפוטנציאליות על הדוחות הכספיים כוללות לא רק הכרה ומדידה של נכסים והתחייבויות, אלא גם הצגה, גילוי, וייתכן שאף על יכולת הישות להמשיך ולפעול כעסק חי.

פרסום זה כולל היבטים שונים של ההשלכות החשבונאיות הפוטנציאליות על הדוחות הכספיים לתקופות הביניים לשנת 2022. הפרסום לא כולל את כלל ההשלכות. כמו כן, פרסום זה מעודכן למועד פרסומו. כמובן שנמשיך ונעדכן אתכם בהתפתחויות ותובנות נוספות שיעלו לנו בנושא.

פרסום זה מתייחס להנחיות התקינה החשבונאית [IFRS ו-US GAAP], אך לא כולל את השלכות המשבר על דרישות הדיווח והגילוי שחלות על תאגידי מדווחים מחוץ לדוחות הכספיים, או הוראות הרגולטורים בנושא [רשות ניירות ערך].

כתמיד, נשמח לעמוד לרשותכם במתן הבהרות לשאלות שיועלו על ידיכם.

בברכה,

המחלקה המקצועית

PwC Israel

תוכן העניינים

הפרסום כולל את השלכות הסכסוך בקשר להיבטים הבאים, לפי תקינה בינלאומית ולפי תקינה אמריקאית:

1. נכסים לא פיננסיים
2. הוראות חוקיות ורגולטוריות
3. הכרה בהכנסה
4. ירידות ערך מכשירי חוב
5. הצגה וגילוי
6. סוגיות נוספות

נכסים לא פיננסיים

1. נכסים לא פיננסיים

1.1 ירידת ערך נכסים לא פיננסיים

בעת בחינת ירידת ערך, בשל אי הוודאות הקיימת בעקבות הסכסוך, ייתכן שנכון יהיה להעריך מספר תרחיש משוקללים בהסתברויות. כמו כן, הגורמים אשר נלקחים בחשבון בחישוב שיעור ההיוון ישקפו את השפעת הסנקציות והפעולות אשר החברה מבצעת לצורך התמודדות עם השפעות הסכסוך. זאת ועוד, ככל שבכוונת הישות לנטוש את הנכס בעתיד, תזרימי המזומנים הצפויים ישקפו את תזרימי המזומנים בתקופות שעד לנטישה.

לבחינת ירידת ערך השקעות המטופלות בשיטת השווי המאזני, ראו סעיף 1.5.

ישויות נדרשות להעריך האם חלה ירידה בערכם של נכסים קבועים ונכסים בלתי מוחשיים הממוקמים ברוסיה או באוקראינה, או המושפעים מהסכסוך בין רוסיה ואוקראינה. נכסים העשויים להיות מושפעים כוללים, בין היתר, רכוש קבוע, נכסי זכות שימוש בחכירה, מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים. נכסים בלתי מוחשיים בעלי אורך חיים שימושי בלתי מוגדר, לרבות מוניטין, נבחנים לירידת ערך אחת לשנה וכן בעת קיומו של סימן העשוי להעיד על ירידת בערכם. נכסים לא פיננסיים אחרים נבחנים לירידת ערך בקיומו של סימן.

תוכניות של ישות לנטוש פעילויות מסוימות כתוצאה מהסכסוך עשויות לגרום לירידה בערכם של נכסים בדוחות המאוחדים. לגבי נכסים שנהרסו, עשוי לעלות הצורך בגריעה של הנכסים מדוחות החברה. לגבי נכסים אשר שווים נפגע כתוצאה משינוי לרעה בתזרימי המזומנים הצפויים בגינם (למשל כתוצאה מאובדן לקוח או ספק מהותיים), עשוי לעלות הצורך בהכרה בירידת ערך או בעדכון אורך החיים השימושי שלהם.

תשומת לב לדרישות הגילוי הרחבות אשר ישויות עשויות להידרש לתת במסגרת הדוחות הכספיים לרבעון הראשון לשנת 2022 בקשר עם ההנחות ששימשו בבחינת ירידת ערך, וכן לצורך לתת גילוי לניתוחי רגישות עבור "יחידות בסיכון"

1. נכסים לא פיננסיים

1.2 מדידת שווי הוגן של נכסים והתחייבויות לא פיננסיים

שיעור ההיוון המשמש בטכניקת תזרים מזומנים מהוון (DCF) כולל מספר נתוני שוק, לרבות שיעור ריבית חסרת סיכון ועלות חוב. בתחומי שיפוט אשר הושפעו מהסכסוך, עלות החוב גדלה ככל הנראה בשל הסנקציות שהוטלו על רוסיה וההשפעה הנרחבת של הסכסוך על הכלכלות והשווקים הפיננסיים. הדבר עלול לגרום, עבור ישויות מסוימות, לעלות הון ממוצעת גבוהה יותר, ובכך לשיעור היוון גבוה יותר, אשר יפחית את השווי ההוגן.

שווי הוגן של נכסים והתחייבויות לא פיננסיים עשוי להשתנות באופן משמעותי כתוצאה מהסכסוך בין רוסיה ואוקראינה.

שווי הוגן מוגדר כמחיר שהיה מתקבל במכירת נכס או מחיר שהיה משולם להעברת התחייבות בעסקה רגילה בין משתתפים בשוק במועד המדידה. בהקשר זה, הסכסוך וההשלכות העולמיות שלו עשויים לגרום להפרעות משמעותיות בשווקים מסוימים וביכולת להשיג נתונים/מחירי שוק נצפים. כמו כן, ייתכן כי מחירי שוק היסטוריים אשר היו זמינים בעבר כבר אינם זמינים, למשל כתוצאה מהשפעת הסנקציות הגלובליות על שווקים מסוימים. על ישות לעשות שימוש בכל המידע הידוע לתאריך המאזן, ובמידע אשר התקבל לאחר תאריך המאזן אשר מעיד על נסיבות שהיו קיימות בתאריך המאזן.

1. נכסים לא פיננסיים

1.3 מלאי

ירידת ערך מלאי בתקופת ביניים – תקינה אמריקאית [US GAAP]

בהתאם לתקינה האמריקאית, ישות תפחית את ערך המלאי לנמוך מבין הערך בספרים ושווי המימוש נטו בתקופת ביניים, אלא אם כן קיימת ראיה מהותית לכך ששווי המימוש נטו יעלה לפני שהמלאי יימכר באותה שנת כספים. לאור אי הוודאות המשמעותית הקשורה לתנאי השוק הנוכחיים כתוצאה מהסכסוך בין רוסיה ואוקראינה, נראה כי חברות יתקשו להעיד על קיומן של ראיות מהותיות לכך ששווי המימוש נטו יעלה ברבעונים הבאים של שנת הכספים. ככל שישות הכירה בירידת ערך של המלאי בתקופת הביניים, עליה בערכו של המלאי בתקופות הביניים הבאות של אותה שנת כספים תוכרנה ברווח או הפסד, במגבלת ירידת הערך שהוכרה.

בעקבות האירועים, ייתכן שיעלה הצורך להפחית את ערך המלאי לשווי מימוש נטו שלו. הירידה בערך המלאי עשויה לנבוע כתוצאה מהאטה במלאי, עלייה בעלות חומרי הגלם וחלקי הרכיבים להשלמת הייצור עקב שיבושים בשרשרות האספקה הבינלאומיות, חוסר יכולת לגלם את העלייה בעלות המלאי כחלק מהמחיר ללקוח, או התיישנות מלאי עקב מכירות נמוכות מהצפוי.

השפעת אירועים לאחר תאריך המאזן

קביעת שווי מימוש נטו בתאריך המאזן דורשת התייחסות לכל הנתונים הזמינים, לרבות שינויים צפויים, או שינויים בפועל במחירי המוצרים לאחר תאריך המאזן. עם זאת, ככל שהירידה במחירים לאחר תאריך המאזן התרחשה בעקבות אירוע ספציפי שאירע לאחר תאריך המאזן כגון סנקציות שהוטלו על ידי הממשלה או היעלמות שוק פעיל בעקבות הסכסוך [אשר לא ניתן היה לצפות אותו באופן סביר בתאריך המאזן], ירידת הערך של המלאי תוכר בתקופה שבה אירע האירוע הספציפי. במצב זה, חברות צריכות לשקול מתן גילוי לאירוע ולהפחתה שתוכר בתקופה החשבונאית העוקבת.

חשוב לזכור כי בהתאם לתקינה האמריקאית, לא ניתן לבטל ירידת ערך מלאי לאחר תום שנת הדיווח. לעומת זאת, בתקינה הבינלאומית ישות נדרשת לבחון את הצורך בביטול ירידת ערך שהוכרה בתקופות קודמות (בהתאם לנסיבות), אף אם ירידת הערך הוכרה בשנת הדיווח הקודמת

1. נכסים לא פיננסיים

1.4 שיפוי ביטוח

על חברות לבחון האם ההפסדים שנגרמו כתוצאה מהסכסוך מכוסים בפוליסת הביטוח, בשים לב לבחינה האם הלחימה באוקראינה עונה להגדרת "כוח עליון" או "מלחמה" אשר בדרך כלל מוחרגים מתנאי הפוליסה

אחד מהצעדים שננקטו בתגובה לסכסוך בין רוסיה לאוקראינה הוא החלטה של חברות מסוימות לסגור באופן זמני את פעילותן ברוסיה, אוקראינה ובמדינות השכנות. ישות עשויה להיות בעלת ביטוח להמשכיות עסקית ותוכל להחזיר חלק או את כל "עלויות הסגירה". על ההנהלה לשקול האם ההפסדים הנובעים מסגירת הפעילות מכוסים בפוליסות הביטוח שלה. ההטבה מביטוח מסוג זה מוכרת רק כאשר מימוש ההכנסה הוא "צפוי" - לפי תקינה אמריקאית, או "לודאי למעשה" - לפי התקינה הבינלאומית. בדרך כלל, זה קורה כאשר המבטח אישר את התביעה וההנהלה משוכנעת שהמבטח יכול לעמוד במחויבויותיו. בנוסף, ככל שהחברה עמדה בתנאי ההכרה בנכס שיפוי, יש לשים לב כי סכום הנכס שיוכר לא יעלה על סכום ההפסדים שהוכרו [כל שיפוי מעבר לסכום ההפסדים שהוכרו יוכר בספרי החברה רק בעת התממשותו בפועל].

1. נכסים לא פיננסיים

1.5 ירידת ערך השקעות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני

תקינה בינלאומית (IFRS)

סימנים לירידות ערך של זכויות בחברות כלולות ועסקות משותפות המטופלות בשיטת השווי המאזני נבחנים בהתאם ל-28 IAS *השקעות בחברות כלולות ובעסקאות משותפות*. על ההנהלה לשקול האם השפעות הסכסוך בין רוסיה ואוקראינה מהוות סימן לירידה בערך השקעות אלה. במידה וכן, הישות תיישם את **מודל סכום בר-ההשבה** (הגבוה מבין שווי הוגן נטו לבין שווי שימוש) על מנת לבחון האם עולה הצורך להכיר בהפסד מירידת ערך.

הסנקציות הבינלאומיות שהוטלו על רוסיה והחקיקה המקומית עשויות להשפיע על קיומה של השפעה מהותית או שליטה משותפת של משקיע על חברות המוחזקות ברוסיה. למשל, החקיקה המקומית ו/או הסנקציות הבינלאומיות עשויות להוביל לכך שדירקטורים המכהנים בחברות אלו כבר לא יוכלו לכהן בהן, ובמקרים מסוימים אף עשויה להישלל מהמשקיע הזכות למנות דירקטורים בחברה המוחזקת בעתיד הנראה לעין. סביר כי במקרים אלה המשקיע יאבד את ההשפעה המהותית/ השליטה המשותפת על החברה המוחזקת.

שיטת השווי המאזני תופסק במועד שבו אבדה ההשפעה המהותית או השליטה המשותפת. ישות עשויה לאבד את ההשפעה המהותית או השליטה המשותפת על ישות מוחזקת, אך לשמר השקעה באותה ישות. במקרה זה, ההשקעה תטופל בשווי הוגן כנגד רווח או הפסד בהתאם לתקן 9 IFRS.

תקינה אמריקאית (US GAAP)

חברות המחזיקות השקעות המטופלות בשיטת השווי המאזני הממוקמות ברוסיה או באוקראינה, או התלויות בפעילות משמעותית המתבצעת במדינות אלה, צריכות לבחון האם נדרשת הכרה בהפסד מירידת ערך של אותן השקעות בעקבות ירידה בערך ההשקעה מתחת לערכה בספרים אשר אינה זמנית [other-than-temporary-impairment].

הקביעה האם ירידה בערך ההשקעה אינה זמנית דורשת הפעלת שיקול דעת. יש לשקול בין היתר: 1) תקופת הירידה ועומק הירידה; 2) המצב הפיננסי והתחזיות לזמן קצר של המוחזקת; 3) הכוונה והיכולת שלא לממש את ההשקעה לתקופת זמן מספקת על מנת שתתאפשר השבה צפויה בערכי השוק; 4) הסיבה לירידה; 5) משך הזמן שבו הישות צופה להשיב את ערכה של ההשקעה.

במידה וקיימת ירידת ערך שאינה זמנית (OTTI), יש להוריד את ההשקעה לשווייה ההוגן.

1. נכסים לא פיננסיים

1.6 רכוש קבוע

הסכסוך בין רוסיה ואוקראינה, הסנקציות הנלוות והמשבר הכלכלי, עשויים לגרום לכך שנעשה שימוש מופחת בפריטי רכוש קבוע, שלא נעשה שימוש כלל למשך תקופת מסוימת, או שפרויקטים מסוימים של הישות מושהים. אם נכס או רכיב בנכס נותר ללא שימוש לפרק זמן ממושך, הדבר עשוי להצביע על ירידת ערך פוטנציאלית ו/או להביא לבחינה מחדש של אורך החיים השימושיים של הנכס (בהקשר זה ראו סעיף 1.1)

הפחתת נכס נפסקת כאשר הנכס נגרע, נפסק בו השימוש לצמיתות או כאשר הנכס מסווג כ"מוחזק למכירה". בהתאם, יש להמשיך להכיר בפחת בגין פריטי רכוש קבוע (לרבות מתקני ייצור פנויים) גם אם אינם פעילים באופן זמני.

PwC Israel

הוראות חוקיות ורגולטוריות

PwC skill
Your Source of Knowledge IL

2. הוראות חוקיות ורגולטוריות

הכלכלה ברוסיה הושפעה קשות מהסנקציות שהוטלו על ידי ממשלת ארה"ב וממשלות אחרות, כמו גם מהפסקת הפעילות והסחר ברוסיה באופן וולנטרי על ידי חברות שונות. להלן מספר נושאים אשר עשויים להיות מושפעים מהחוקים והתקנות הרוסיים, כמו גם מסנקציות שהוטלו על ידי ממשלות שונות בעולם.

2.1 הערכת קיומה של שליטה ויציאה מאיחוד

לפיכך, החברה המחזיקה נדרשת להפעיל שיקול דעת משמעותי ולבחון קיומם של סממנים להיעדר שליטה כגון, חוסר יכולת של החברה המחזיקה למשוך כספים מהמוחזקת, וחוסר יכולתה להשתמש בנכסים של המוחזקת או לממש אותם. ככל שההגבלות יימשכו רק בזמן הקצר, לא צפוי שהדבר יגרום לאיבוד שליטה במוחזקות. יחד עם זאת, נכון למועד זה נראה כי הסנקציות וההגבלות – גם אלו שמוטלות על רוסיה וגם אלו שרוסיה מחוקקת בעצמה – הולכות ומחריפות, ויתכן שיובילו לאיבוד שליטה בטווח הארוך.

לצורך הערכת קיומה של שליטה, הן תחת התקינה הבינלאומית והן תחת התקינה האמריקאית, במקרה של שינוי בנסיבות חברה אם נדרשת לבחון את יכולתה להשפיע על הפעילויות של הישות המוחזקת, וכן על זכאותה לתשואות מפעילויות אלו.

הסכסוך בין רוסיה ואוקראינה, ובפרט הסנקציות הכלכליות הרבות שהוטלו על רוסיה, משפיעים בצורה ניכרת על הפעילות העסקית במדינות אלו ועל חברות גלובליות רבות שהחליטו להקפיא או לעצור את פעילותן באזור. לכן, יש להוסיף את המגבלות הכלכליות שהוטלו על ידי הממשלה הרוסית על השימוש במטבעות זרים ועל מימוש נכסים רוסים.

2. הוראות חוקיות ורגולטוריות

2.2 מכשירים שעתידיים להיות מסולקים במניות

הגבלות כלכליות מקומיות שחוקקו ברוסיה עשויות למנוע את האפשרות של חברות גלובליות להעביר החזקה בניירות ערך לתושבים רוסים, ולכך עשויה להיות השפעה על מכשירים של הישות המוחזקים על ידי תושבים רוסים ועתידים להיות מסולקים במניות, כגון הלוואות המירות, מכשירים הוניים, תמורות מותנות בצירופי עסקים, כתבי אופציה ונגזרים נוספים. כמו כן, חברות עשויות להיות מנועות מלהעביר לעובדים רוסים את המניות שהם זכאים להן במסגרת הענקות מבוססות מניות.

חברות נדרשות לקבל ייעוץ משפטי האם יוכלו לעמוד במחויבויותיהן, או שמא יידרשו לבצע סילוק במזומן או בנכסים אחרים, ולבחון את ההשלכות החשבונאיות בהתאם לנסיבות הספציפיות. כמו כן, אופן הסילוק עשוי להשפיע גם על חישוב נתוני הרווח למניה של החברה.

2.3 תשלום מבוסס מניות והטבות לעובדים

כאמור בסעיף 2.2 לעיל, ההגבלות הכלכליות שהוטלו על רוסיה עשויות למנוע מחברות את האפשרות להעביר מניות לעובדים רוסים במסגרת הענקות מבוססות מניות. כמו כן, לאור הנסיבות הכלכליות והשפעות הלחימה, חברות נדרשות לבחון האם אומדנים מסוימים ששימשו בחישוב הטבות עובדים ותשלומים מבוססי מניות צריכים להיבחן בשנית, לדוגמה ריביות חסרות סיכון שנלקחו בחשבון בחישוב השווי והסבירות של עובד לעמוד בתנאי הזכאות להענקה או לבנוס.

על חברות לבחון את השפעת השינויים בתנאי הענקות על רקע השינויים בסביבה הכלכלית, וכן את הסבירות שתנאי ביצוע יתקיימו. כמו כן, נדרשת בחינה האם לישות קמה מחויבות משפטית או משתמעת כלפי עובדיה כגון ימי חופשה נוספים וסיוע כלכלי [או אחר] הניתן לעובדים, אשר נדרשת בגינה הכרה בהתחייבות בדוחות הכספיים.

בנוסף, לאור הפגיעה בפעילות של חברות רבות באזורים אלו, ייתכן וחברות תידרשנה לבצע תהליכי רה-ארגון כגון סגירת סניפים או העברת עובדים. על ישות לבחון את הטיפול החשבונאי ברה-ארגון על מנת לקבוע האם יש מקום להכיר בהתחייבות, בהתאם לתקינה הרלוונטית.

2. הוראות חוקיות ורגולטוריות

2.4 מזומנים ושווי מזומנים

לדוגמה, סכומי כסף שמוחזקים על ידי חברות בנות ברוסיה עשויים להיות כעת מוגבלים לשימוש, כך שהסכומים הללו אינם ניתנים להעברה באופן חופשי בתוך הקבוצה. כשסכומי כסף משמעותיים אינם ניתנים לשימוש על ידי הקבוצה יידרש גילוי על כך, ובנסיבות מסוימות ייתכן שתידרש הצגה של הסכומים כמזומנים מוגבלים, בהתאם להוראות התקינה.

השלכות נוספות לעניין עשויות להיות על הסיווג בדוח על תזרימי המזומנים של החברות.

הסנקציות הכלכליות שהוטלו על הבנק המרכזי ברוסיה מונעות את הגישה של גופים רוסיים למטבעות חוץ, דבר אשר פוגם במסחר במטבע חוץ ובאפשרות לבצע המרות בין מטבעות חוץ למטבע הרובל הרוסי. כמו כן, הסנקציות משפיעות על הגישה של חברות לפיקדונות המופקדים במערכת הבנקאות הרוסית.

לפיכך, על הנהלת החברה לבחון האם השקעות מסוימות שסווגו עד כה כשווי מזומנים עדיין עונות להגדרה זו, וזאת לאור העלייה בסיכון האשראי ו/או מגבלות שהוטלו על פדיון ההשקעות. ייתכן שהשקעות מסוימות יסווגו כעת אל מחוץ לסעיף המזומנים ושווי מזומנים, ואף ייתכן ותידרשנה להיות מוצגות או מטופלות כמזומנים מוגבלים.

הכרה בהכנסה

PwC skill
Your Source of Knowledge IL

PwC Israel

3. הכרה בהכנסה

הסכסוך בין רוסיה ואוקראינה והסנקציות הנלוות השפיעו על יכולתן של חברות רבות למכור או לקבל סחורה ושירותים. המכירות וההכנסות של חברות אלה עשויות להיפגע כתוצאה מירידה בפעילות הכלכלית באזור הסכסוך, פגיעה בשרשרות אספקה והתנודתיות בשווקים הפיננסיים. לעניין הכרה בהכנסה, תחומים נוספים בהם עשויה להיות השפעה חשובה הם בחינת יכולת הגביה מלקוחות, אומדן תמורה משתנה, קביעת קצב ההכרה בהכנסה על פני זמן ועוד.

3.1 קביעת יכולת הגביה

ככלל, הכנסה מלקוח תוכר רק עבור חוזים לגביהם מתקיים **תנאי הגביה**, כלומר, ההנהלה צופה שהלקוחות יעמדו בהתחייבויות לתשלום במועדן. עבור לקוחות אשר ספגו פגיעה כלכלית בעקבות הסכסוך, יכולת הגביה עשויה לעמוד בסימן שאלה. זאת ועוד, במקרים אחרים, יכולת הלקוח לשלם את תמורת העסקה, עשויה להיות מושפעת מהסנקציות המוטלות על רוסיה. לדוגמה, הגישה של חלק מהבנקים ברוסיה למערכת ה – swift הוגבלה, ומשכך, נדרש שימוש במערכות אלטרנטיביות להעברות כספים. למגבלות אלו עשויה להיות השפעה על יכולת הלקוחות ברוסיה למשוך או להעביר כספים ובכלל על רמת הנזילות שלהם.

עסקות חדשות או חובות קיימים מול לקוח החשוף לאזור הסכסוך, הגם שללקוח היסטוריה חיובית של תשלומים, מצריכה בחינה מחדש של יכולת הגביה מולו. במקרים רבים, בעבור לקוח אשר מתקשה בתשלום חוב קיים, קשה לטעון כי קריטריון הגביה מתקיים בעסקות חדשות עימו.

תשומת לב כי גם במצב שבו כל לקוחות החברה אינם ממוקמים באזור הסכסוך תיתכן השפעה על יכולת הגביה מהלקוחות. למשל, במצב שבו הלקוחות העיקריים של החברה מפיקים הכנסה בעיקר מרוסיה, ולכן מושפעים מהסנקציות שהוטלו על רוסיה, כך שיתכן כי לא יוכלו לעמוד בתנאי התשלום במועד

3. הכרה בהכנסה

3.2 אומדן תמורה משתנה

לצד השפעה על קביעת יכולת הגביה, עשויה להיות גם השפעה על ההנחות שנלקחו בחשבון על ידי ההנהלה במדידת ההכנסות מסחורות או משירותים שכבר סופקו ובמיוחד על מדידת תמורה משתנה. לתמורה משתנה צורות שונות דוגמת ויתורים, קנסות, בונוסים, הנחות והחזרות. תמורה היא משתנה גם אם היא מותנית באירוע עתידי שהתרחשותו או אי התרחשותו ישפיעו על תמורת העסקה, לדוגמה - בונוס המותנה בסיום מוקדם של פרויקט, או השגת יעד על ידי הלקוח עצמו. ככל שהנסיבות משתנות, יש להמשיך ולעדכן את אומדני התמורה המשתנה. שינוי באומדן התמורה המשתנה, בדרך כלל, ייזקף לכלל מחויבויות הביצוע בעסקה, אלא אם כן היא קשורה למחויבות ביצוע אחת או יותר, אך לא לכולן.

נזכיר כי תקן ההכנסות קובע כי תמורה משתנה תוכר רק כאשר "צפוי" – בתקינה האמריקאית, או "צפוי ברמה גבוהה" – בתקינה הבינלאומית, שביטול משמעותי בסכום ההכנסות המצטברות שהוכרו לא יתרחש כאשר אי הוודאות הקשורה לתמורה המשתנה תתברר לאחר מכן. משכך, על ההנהלה לבחון מחדש הן את הערכתה לגבי תמורה משתנה והן את עמידתה ברף ההכרה.

פגיעה בשרשרות האספקה ובמהלך העסקים הרגיל של החברה, אשר על בסיסם נאמדו התמורות המשתנות, מעלה צורך לאמוד מחדש את התמורות המשתנות בהסכמי ההכנסה של החברה.

דוגמאות לתמורות משתנות המושפעות מהמלחמה - ירידה בביקוש למוצרי החברה אשר עשויה להוביל לויתורי מחיר, ירידה בהנחות כמות וכן קנסות בגין איחור במשלוח.

על החברה לבחון את אומדן התמורה המשתנה בכל תאריך חתך!

3. הכרה בהכנסה

3.3 קביעת שיעור ההתקדמות על פני זמן

בעבור חברות המכירות בהכנסה על פני זמן בפרויקטים שהחלו לפני הלחימה באוקראינה, ואשר קובעות את שיעור ההשלמה לפי גישת התשומות [cost to cost], ייתכן שכתוצאה מהלחימה תיאלצנה לשאת בעלויות גבוהות יותר לשם השלמת הפרויקט, כגון עלויות שינוע, התייקרות חומרי גלם ועוד. חברות כאמור נדרשות לבחון האם עלויות נוספות אלו ייכללו במדידת שיעור ההשלמה המעודכן. ככל שלא מדובר בעלויות הנובעות מחוסר יעילות, הרי שהן תכללנה בקביעת שיעור ההשלמה, גם אם הן לא נצפו בתחילת הפרויקט.

3.4 שינויים בחוזה וביטולים

כתוצאה מהסכסוך, חברות עשויות להביא לשינוי או **ביטול חוזים** עם לקוחות ברוסיה. שינוי חוזה [modification] מטופל כחוזה נפרד במקרים מסוימים, ובמקרים אחרים מטופל בצורה פרוספקטיבית או על ידי השפעה מצטברת, כתלות בשאלה האם מחויבויות הביצוע שנותרו הינן מובחנות [distinct] מאלו שסופקו עד למועד השינוי.

ביטול חלקי או מלא של חוזה מהווה אף הוא שינוי חוזה. במצב כזה, על חברות לבחון קיומם של סעיפי קנסות, החזרים או תשלומים שהחברה עשויה לשאת בהם כתוצאה מביטול החוזה מצידה, בפרט במצב בו הביטול נעשה **באופן חד צדדי**, דבר אשר עשוי להיחשב כהפרה של חוזה. במקרים כאלו, הקביעה לרוב היא משפטית, ויש לבחון את המצבים בהם ניתן לבטל את החוזה, סעיפי force majeure, וסעדים חוזיים בעת הפרה. ככלל, תשלומים ללקוחות יסווגו כניכוי מההכנסה, אלא אם הם בעבור סחורה או שירות מובחנים [distinct]. כמו כן, על חברות לבחון באיזו תקופה התחייבויות בגין חוזה הקיימות במאזן והקשורות לחוזה שבוטל מומשו (על ידי ביצוע או על ידי סילוקן). שיקול דעת נדרש הן לגבי **העיתוי** שבו הסכומים יוכרו ברווח והפסד, והן לגבי **סיווגם** - כהכנסה נוספת מהלקוח, או הכנסה אחרת.

נזכיר כי תקן ההכנסות דורש מישויות לתת **גילוי** למידע המאפשר למשתמשים להבין את המהות, הסכום, העיתוי וחוסר הוודאות לגבי תזרימי המזומנים הנובעים מהכנסות. גילוי זה עשוי לכלול, למשל, מידע על האופן בו ישות יישמה את המדיניות החשבונאית שלה תוך התחשבות באי הוודאות הנובעת מהסכסוך, שיקולי דעת משמעותיים שהופעלו (כגון ביסוס יכולת הגביה), והאומדנים המשמעותיים שנלקחו בחשבון (למשל אומדן תמורה משתנה).

ידידות ערך מכשירי חוב

4. ירידות ערך מכשירי חוב

הסכסוך עשוי להשפיע על היבטי מדידה הקשורים לירידות ערך נכסים פיננסיים.

בתקינה הבינלאומית קיים **מודל אחיד** במסגרת תקן IFRS 9 למדידת ירידת ערך של כלל מכשירי החוב [הן מכשירי חוב בעלות מופחתת, והן מכשירי חוב בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר] – מודל הפסדי אשראי חזויים – [Expected Credit Losses] ECL, בעוד שבתקינה האמריקאית מכשירים פיננסיים בעלות מופחתת כפופים למודל הפסדי אשראי חזויים במסגרת CECL – ACS 326 – [Current Expected Credit Losses] ECL, ואילו ירידות ערך מכשירי חוב המסווגים כמוחזקים למכירה [AFS] מטופלים לפי מודל אחר.

הפסדי אשראי חזויים

במסגרת דוח הביניים יש לשקול מחדש את ההשפעה של הסכסוך על מודל ההפרשה להפסדי האשראי החזויים על פריטים כגון לקוחות, חייבים, נכסי חוזה, חייבים בגין חכירה והלוואות, כמו גם על חשיפות חוץ מאזניות כגון ערבויות ומחויבות למתן אשראי.

הן המודל הבינלאומי [ECL] והן המודל האמריקאי [CECL] למדידת הפסדי אשראי חזויים, מתבססים בעיקרם על נתונים נצפים בפועל, **תוך התאמה לנתונים צופים פני עתיד**. שיקול דעת משמעותי נדרש בקביעת אומדנים אלו, בפרט בתקופות אי ודאות.

4. ירידת ערך מכשירי חוב

מודל ECL – תקינה בינלאומית (IFRS)

לצורך יישום מודל ה-ECL על ההנהלה לשקול, בין היתר, את ההשפעה של הסכסוך על ההיבטים הבאים:

- **האם ההפרשה להפסד נמדדת בסכום השווה להפסדי האשראי החזויים בתקופה של 12 חודשים או לאורך כל חיי המכשיר.** אם סיכון האשראי (הסיכון לאירוע כשל) **עלה משמעותית** ממועד ההכרה לראשונה, ההפרשה נמדדת בסכום השווה להפסדי האשראי החזויים **לאורך כל חיי המכשיר** ולא בתקופה של 12 חודשים (למעט נכסים הכפופים להקלה, כגון חייבים לטווח קצר ונכסי חוזה, בגינם סכום הפסדי האשראי נמדד לאורך כל חיי המכשיר);

- **האם המכשיר הפיננסי פגום.** ראיות לכך הן קשיים אצל הלווה, הפרת חוזה במקרה של פיגור בתשלום, או שצפוי כי הלווה יכנס לפשיטת רגל או כינוס נכסים. בנוסף, נכס יחשב כפגום כאשר אחד או יותר מהאירועים אשר יש להם השפעה מכרעת על אומדן תזרימי המזומנים ממנו – מתרחש. מצב כזה עשוי לקרות כאשר הלווה, **הגם שהוא בעל איתנות כלכלית**, מנוע מלהעביר

כספים במועדם עקב סנקציות או מגבלות ממשלתיות; ו-

• **אומדן ההפרשה להפסדי אשראי חזויים.** אומדן זה יכול:

- סיכון אשראי (הסיכון לכשל אשראי). לדוגמא, סיכון האשראי עשוי לגדול אם לווה מושפע לרעה על ידי הסכסוך;

- הסכום בסיכון במקרה של כשל אשראי של הלווה (חשיפה לכשל אשראי). לדוגמא, חייבים שנפגעו על ידי הסכסוך עשויים למשוך קווי אשראי לא מנוצלים, להפסיק לשלם תשלומים, או לשלם באיחור וכתוצאה מכך סכום גדול יותר מצוי בסיכון; ו-

- ההפסד הצפוי כתוצאה מכשל אשראי (הפסד כתוצאה מכשל אשראי). לדוגמא, ההפסד עשוי לגדול אם הסכסוך יביא לירידה בשווי ההוגן של נכס לא פיננסי המשועבד כבטוחה.

כאשר המלווה מאריך את מועדי התשלום החוזיים, או כאשר הלווה צפוי להחזיר את כל הסכומים המגיעים למלווה, אך במועד מאוחר מהמועד החוזי, עדיין יוכר הפסד אשראי (למעט בנסיבות מסוימות כשהמלווה יפוצה בגין ערך הזמן של הכסף, או ששיעור הריבית האפקטיבית בהלוואה הוא 0%).

4. ירידת ערך מכשירי חוב

מודל ECL – תקינה בינלאומית (IFRS) – המשך

IFRS 9 דורש כי מידע צופה פני עתיד [כולל מידע מאקרו כלכלי] יילקח בחשבון הן בעת ההערכה האם חלה עלייה משמעותית בסיכון האשראי, והן בעת מדידת הפסדי אשראי חזויים. מידע צופה פני עתיד עשוי לכלול תרחישים נוספים הקשורים להתפתחות הסכסוך. ניתן להשיג זאת על ידי הוספת תרחיש אחד או יותר לתרחישים הקיימים של הישגות, המשנים אחד או יותר מהתרחישים הקיימים [לדוגמה, כדי לשקף מצב חמור יותר ו/או להגדיל את משקלו], או באמצעות 'שכבה-נוספת' אם ההשפעה אינה כלולה במודל הפסדי האשראי העיקרי של הישגות.

לצורך יישום מודל IFRS 9 לגבי "לקוחות" חברות רבות עושות שימוש בגישת המטריצה (Provision Matrix). יש לשים לב, כי גם בגישה זאת נדרש שימוש במידע צופה פני עתיד לצורך הערכת סיכון האשראי של יתרות אלו במסגרת חישוב ההפרשה. כאמור, מידע צופה פני עתיד עשוי לכלול מספר תרחישים. בנוסף, לעיתים קרובות חברות מחלקות את נכסי "הלקוחות" לקבוצות שונות (Grouping) בטרם יישום שיטת המטריצה. כך לדוגמה, חברה עשויה למכור ללקוחות מתעשיות שונות או מאזורים גאוגרפיים שונים שמושפעים בצורה שונה מהסכסוך, ולכן חשופות במידה שונה לכשלי אשראי. בהתאם, עשוי לעלות הצורך לבחון מחדש את הקבוצות שהוגדרו.

נזכיר כי על חברות לשקול את הצורך בגילוי ההשפעה של הסכסוך על ירידות ערך מכשירים פיננסיים. לדוגמה, הגילוי הנדרש מתוקף IFRS 7 – בין היתר, כיצד נתונים צופי פני עתיד שולבו במודל, פירוט השינויים המשמעותיים בהנחות שננקטו בתקופת הדיווח, כמו גם שינויים בהפרשה להפסדי אשראי הנובעים ממעברים מסל 1 לסל 2, ולסל 3 [בהתאמה - נכס פיננסי אשר סיכון האשראי שלו **לא עלה** באופן משמעותי ממועד ההכרה לראשונה (סל 1)], נכס פיננסי אשר סיכון האשראי שלו **עלה** באופן משמעותי ממועד ההכרה לראשונה (סל 2), ונכס פיננסי פגום עקב סיכון אשראי (סל 3)].

כמו כן, במסגרת דוח רבעוני נדרשת התייחסות לאירועים משמעותיים שהתרחשו מתום תקופת הדיווח השנתית, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 34 [IAS 34]. כך לדוגמה, ככל שאומדן ההפרשה להפסדי אשראי חזויים הפך לאומדן קריטי, יש להתייחס אליו ככזה, ואף לשקול ביצוע ניתוח רגישות כפי שנדרש לפי IAS 1.

נזכיר, כי לפי התקינה הבינלאומית, הפסדי האשראי יוצגו בנפרד בדוח רווח והפסד.

4. ירידת ערך מכשירי חוב

מודל CECL – תקינה אמריקאית [US GAAP]

בדומה ל – IFRS, מודל ה – CECL חל על מכשירים פיננסיים בעלות מופחתת [כולל הלוואות, חייבים בגין חכירה, מכשירי חוב מוחזקים לפדיון, לקוחות ונכסי חוזה] ופריטים חוץ-מאזניים [כמו מחויבויות למתן אשראי וערבוביות מסוימות].

בשונה מ – IFRS, מדידת ההפרשה להפסדי אשראי חזויים תביא בחשבון את אומדן הפסדי האשראי החזויים לאורך כל "חיי" הנכס [או קבוצת הנכסים], ללא חלוקה לסלים.

בעת המדידה יש לקחת בחשבון מידע היסטורי ומידע עדכני ותחזיות סבירות וניתנות לביסוס לגבי אירועים ונסיבות עתידיים. בהתאם, על חברות לעדכן את המודלים וההנחות שלהם כדי לשקף את התנאים הכלכליים החדשים, לרבות השלכות הנובעות מסנקציות שהוטלו או הוכרזו על רוסיה (לדוגמה, סנקציות על המערכת הבנקאית ברוסיה שמונעות העברת כספים מלקוחות ברוסיה). כמו כן, יש לבצע ניתוחי רגישות, לעדכן את הסבירויות לתרחישים השונים, ואף לשקול התאמות איכותיות למודל. על ישויות לשקול גם את ההשפעה של התנאים הנוכחיים ותחזיות כלכליות הנוגעות לסקטורים מסוימים, אזורים גיאוגרפיים וחשיפות ספציפיות ללווים. גורמים שיש לקחת בחשבון כוללים האם המודלים משקפים סיכונים ספציפיים, האם הנתונים המשמשים בקביעת האומדנים [למשל,

דירוגים או אינדיקטורים אחרים] משקפים את התנאים הנוכחיים ותחזיות סבירות וניתנות לביסוס, ושינויים בערך הבטוחות.

בנוסף, מודל CECL דורש בחינה של כל ההשפעות של ארגון מחדש של חובות בעיתיים [Troubled debt restructuring] על הפסדי אשראי חזויים כאשר יש לישות ציפייה סבירה במועד הדיווח כי היא תבצע ארגון מחדש של חוב בעייתי מול הלווה.

מעבר לסוגיות המדידה, גם לפי התקינה האמריקאית, על חברות לשקול מתן גילוי על ההשפעה של ההתפתחויות האחרונות בסכסוך, ההנחות שנלקחו במודל, כמו גם ההשפעה שלהן על ההפרשה להפסדי אשראי, ככל שמהותית.

כמו כן, נזכיר, כי לפי התקינה האמריקאית, ההפרשה לפי מודל ה CECL תוצג בנפרד, בניכוי מהנכס, על פני המאזן.

בנוסף למודלים המתוארים, על חברות לבחון את יתרת המכשירים הפיננסיים שברשותן החשופים לירידת ערך עקב הסכסוך, לדוגמה:

- השקעות באגרות חוב סחירות המסווגות כ – AFS [תקינה אמריקאית]
- השקעות במניות לא סחירות הנמדדות לפי "עלותן", בתוספת שינויים נצפים בשווי ההוון, ובניכוי ירידות ערך [measurement alternative - תקינה אמריקאית]

הצגה וגילוי

5. הצגה וגילוי

5.1 הצגה בדוחות הכספיים

כתוצאה מהסכסוך חברות מסוימות תהיינה מעוניינות להציג את ההשלכות בדוח רווח או הפסד באופן מסוים, על מנת להדגיש שמדובר בהשפעות הסכסוך. תחת התקינה הבינלאומית, שורות נפרדות, שורות סכימה חדשות וכותרות ייחודיות, אשר יציגו בנפרד את השלכות הלחימה, עשויות בנסיבות מסוימות להיות ראויות, בהנחה שהן מספקות מידע מובן ומשמעותי, ואינן פוגעות בכללי ההצגה האחרים. גם תחת התקינה האמריקאית ישנם כללים להצגת פריטים שהינם Infrequent and unusual על פני רווח או הפסד. יחד עם זאת, בעניין זה יש גם לקחת בחשבון הנחיות או עמדות, ככל שקיימות, של הרגולטור הרלוונטי לחברה המדווחת (כגון רשות ניירות ערך).

עם זאת, שתי התקינות אינן קובעת כיצד לאמוד או להציג את השפעות משמעותיות בהתאם להגדרות שלעיל, ולכן נדרש שיקול דעת. לפיכך, יש לזהות את ההשפעות שהינן ישירות ואינקרמנטליות ללחימה באוקראינה, ואלו עשויות בנסיבות מסוימות להיות מוצגות בנפרד על פני דוח רווח או הפסד.

5.2 הפרה של אמות מידה פיננסיות

ההשפעה הפיננסית של הלחימה באוקראינה, המשבר הכלכלי והסנקציות הנלוות עלולים לגרום לחברות קשיים תזרימיים משמעותיים, וכתוצאה מכך להפרה של אמות מידה פיננסיות על הלוואות או להפעלת סעיפי "שינוי מהותי לרעה". הדבר עלול לגרום לשינוי בתנאי החזר ההלוואה ולהפוך חלק מההלוואות לניתנות לפירעון מידי על פי דרישה. על ההנהלה לבחון האם סיווג ההלוואות וההתחייבויות הפיננסיות האחרות בין "לא שוטפות" לבין "שוטפות" הושפע, ובמצבים קיצוניים האם הישות ממשיכה לפעול כעסק חי (ראו גם סעיף 6.4). כמו כן, על ההנהלה לשקול את ההשפעה של כל שינוי בתנאי ההלוואות כתוצאה מהנסיבות שתוארו לעיל. בהקשר זה, נציין כי ויתורים שהתקבלו מהמלווה לאחר תאריך המאזן אינם מחייבי התאמה בהתאם לתקינה הבינלאומית, אך הינם מחייבי התאמה בהתאם לתקינה האמריקאית.

5. הצגה וגילוי

5.3 מדיניות חשבונאית ושיקולי דעת משמעותיים

ביחס לכלל ההשלכות השונות של הסכסוך, על ההנהלה לבחון את דרישות הגילוי הספציפיות הנדרשות לעניין המדיניות החשבונאית המשמעותית, שיקולי הדעת המשמעותיים ביותר שהופעלו ביישום המדיניות החשבונאית, והאומדנים שסביר ביותר שישתנו וישפיעו על התוצאות בתקופות עתידיות. הגילויים עשויים להיות שונים כתוצאה מהשפעת הסכסוך, וייתכן שיהיה צורך להרחיב את הגילויים ביחס לאי הוודאות באומדנים.

5.4 גילוי סיכונים פיננסיים

בתקינה הבינלאומית, ישויות תצטרכנה לכלול גילוי לגבי שינויים בסיכונים הפיננסיים כמו סיכון אשראי, סיכון נזילות, סיכון מטבע וסיכון מחיר אחר, או ביעדיהם, במדיניותם ובתהליכי ניהולם של סיכונים אלה. בפרט, ייתכן שיהיה צורך בגילויים נוספים אודות סיכון נזילות כאשר הסכסוך השפיע על הרמות התקינות של תזרימי מזומנים מפעילות הישות או על הגישה שלה למזומנים בדרכים אחרות. גילויים בנושא זה נדרשים גם מחוץ לדוחות הכספיים לפי דרישות רגולטוריות שונות (ראו סעיף 5.5. להלן).

5.5 גילוי מחוץ לדוחות הכספיים

חלק לא מבוטל מהגילויים הנחוצים למשקיעים ובעלי עניין אחרים נכלל בדיווחי הישות האחרים, מחוץ לדוחות הכספיים. לעניין זה נזכיר את דרישות הגילוי שנדרשות על ידי רגולטורים [כגון רשות ניירות ערך וה-SEC]. בהקשר לכך נציין כי נייר זה אינו עוסק בהשלכות הסכסוך על הדיווח והגילוי מחוץ לדוחות הכספיים.

סוגיות נוספות

6. סוגיות נוספות בדוחות הכספיים

6.1 מסים על ההכנסה

6.1.1 מסים נדחים

מעבר לבחינת השפעות המס על הפעילות והנכסים של חברות הפועלות באזור, יש לבחון גם האם חברות מחזיקות נדרשות ליצור מסים נדחים בגין חברות בנות/כלולות זרות ברוסיה ובאוקראינה, או לחילופין למחוק מסים נדחים שנוצרו בגין בעבר. ההגבלות הכלכליות המשמעותיות ברוסיה, ובמקביל הלחימה באוקראינה, עשויות להשפיע על היכולת של חברות מחזיקות לממש פעילויות זרות בטרטוריות אלו, וכן על האסטרטגיה של החברה המחזיקה בעניין ההחזקה בחברות הזרות. לפיכך, יש לבחון את השלכות האירועים על הצורך ליצור (או למחוק) מסים נדחים בדוחות כספיים של חברה מחזיקה בגין חברות מוחזקות בטרטוריות אלו.

חשוב לציין כי כמו בכל יתר הסוגיות החשבונאיות, נדרש לתת גילוי מתאים לשיקול דעת ואומדן משמעותי שהופעלו בבחינה זו.

הסכסוך בין רוסיה לאוקראינה עשוי להשפיע על רווחים והכנסות עתידיות, הן כתוצאה ישירה והן בעקבות גורמים עקיפים [כגון השפעה על לקוחות, ספקים ונותני שירותים]. ירידת ערך נכסים עשויה להקטין את סכומי העתודות למס, ו/או ליצור הפרשים זמנים ניתנים לניכוי נוספים. לפיכך, חברות שיצרו בעבר נכסי מסים נדחים שעשויים להיות מושפעים, צריכות לבחון שוב את ההערכות שלהן למימוש נכסים אלו. הבחינה צריכה לקחת בחשבון את אי הוודאות בנוגע להשפעות הסכסוך העתידיות, הצעדים שהחברה נוקטת כדי להגן על עצמה מפני השפעות אלו, וכן התוכניות והאסטרטגיות של החברה (לדוגמה, החלטה של חברה להפסיק את פעילותה באזור). כמו כן, על החברה לקחת בחשבון השפעות חשבונאיות אחרות, שיש להן גם השלכות מיסוי, כגון ירידת ערך של נכסים או שינוי באומדנים.

על ישויות לבחון את יכולת ההשבה של נכסי המסים הנדחים בגין נכסים והתחייבויות בספרים, כמו גם את יתרת העתודות למס. בנוסף, חברות נדרשות לבחון את הצורך ביצירת (או מחיקת) מסים נדחים בגין חשבון ההשקעה בחברות מוחזקות המושפעות באזור הסכסוך.

6. סוגיות נוספות בדוחות הכספיים

6.1 מסים על ההכנסה

6.1.2 US GAAP – valuation allowance

על ישויות להעריך מחדש את הצורך ביצירת הפרשה על נכסי מסים נדחים בכל תאריך חתך.

בהתאם לתקינה האמריקאית, יש לקחת בחשבון את "כל הראיות הזמינות" בבחינת הצורך ביצירת הפרשה. ראיות אלה כוללות גם אירועים המתרחשים לאחר תקופת הדיווח של הישות, אך לפני פרסום הדוחות הכספיים, המספקים ראיות נוספות ביחס לסבירות לניצול נכסי מסים נדחים קיימים.

בתקופות ביניים, על ישויות לבחון כיצד יש לטפל בכל שינוי שחל באומדן יתרת הפתיחה של valuation allowance לתחילת שנת הדיווח:

(1) שינוי ב-VA כתוצאה משינוי בתחזית ההכנסות של השנים הבאות יוכר בתקופת הביניים שבה חל השינוי באומדן;

(2) שינוי ב-VA כתוצאה משינוי בצפי ההכנסות של השנה הנוכחית יטופל בתקופת הביניים שבה חל השינוי באומדן כחלק משיעור המס האפקטיבי השנתי.

6.1.3 אופן הערכת שיעור המס האפקטיבי השנתי (AETR)

לאור השפעות הסכסוך

בכל תקופת ביניים, ישות נדרשת לאמוד את שיעור המס השנתי האפקטיבי לשנה כולה (AETR). ה-AETR מחושב בהתחשב בצפי ההכנסות השנתיות של הישות, ובסך השפעות המס (שוטפים ונדחים). שיעור זה חל על הכנסה או הפסד רגילים לצורך חישוב הוצאות מסים בתקופה המצטברת (year-to-date).

התקינה האמריקאית מציינת מפורשות שני חריגים למודל ה-AETR שעשויים להיות רלוונטיים בהשפעת האירועים האחרונים:

- תחומי שיפוט עם הפסדים שלא ניתן להכיר בגינם בהטבת מס מוחרגים מבסיס החישוב של ה-AETR (ו-AETR נפרד מחושב עבורם)
- אם לא ניתן לבצע אומדן מהימן של הכנסה רגילה לתחום שיפוט מסוים יש להחריגו מחישוב ה-AETR. קביעה האם אומדן נחשב מהימן מחייבת שימוש בשיקול דעת מקצועי. לדוגמה, כאשר שינוי קטן בהכנסה הרגילה עלול לגרום לשינוי משמעותי ב-AETR.

6. סוגיות נוספות בדוחות הכספיים

6.2 חכירות

בעקבות הלחימה באוקראינה והסנקציות הכלכליות על רוסיה, ייתכן שמחכיר וחוכר יבחרו לנהל משא ומתן חדש על תנאי החכירה לאור האפשרות המוגבלת של החוכר להשתמש בנכס, או לאור חששות של המחכיר מהיכולת של החוכר לשלם עבור דמי החכירה. במקרה כזה, על הצדדים לבחון את הוראות תקן החכירות בהתאם לנסיבות המקרה הספציפי על מנת לקבוע כיצד יש לטפל חשבונאית בעדכון התנאים. בהקשר זה, נציין כי ההקלות שניתנו על ידי ה-IASB ועל ידי ה-FASB לעניין וויתורי חכירה בתקופת הקורונה אינן ניתנות ליישום בגין וויתורי חכירה אשר ניתנו על רקע הסכסוך.

בהסכמים מסוימים קיים סעיף "כוח עליון" (force majeure), שאמור להיכנס לתוקף במקרה של שינוי נסיבות בלתי צפוי שאינו תלוי באף אחד מהצדדים. השאלה האם סעיף זה חל על הנסיבות הללו, ומה ההשלכות של הפעלת הסעיף, תלויה בנסיבות הספציפיות של כל מקרה, ועשויה לדרוש חוות דעת מקצועית.

כמו כן, לאור המצב, ובפרט לאור סנקציות שהוטלו על חלק מהבנקים ברוסיה, ייתכן ויווצר למחכירים קושי בגביית תשלומי חכירה מחוכרים. במצב כזה, על מחכיר בחכירה מימונית לבחון האם נדרשת הכרה בירידת ערך של נכס חייבים בגין חכירה, שכן מדובר בנכס פיננסי. ראו סעיף 4 שעוסק בירידת ערך של נכסים פיננסיים.

6.3 חוזים מכבידים

בעקבות הלחימה באוקראינה והסנקציות הכלכליות על רוסיה, ייתכן שמחכיר וחוכר יבחרו לנהל משא ומתן חדש על תנאי החכירה לאור האפשרות המוגבלת של החוכר להשתמש בנכס, או לאור חששות של המחכיר מהיכולת של החוכר לשלם עבור דמי החכירה. במקרה כזה, על הצדדים לבחון את הוראות תקן החכירות בהתאם לנסיבות המקרה הספציפי על מנת לקבוע כיצד יש לטפל חשבונאית בעדכון התנאים. בהקשר זה, נציין כי ההקלות שניתנו על ידי ה-IASB ועל ידי ה-FASB לעניין וויתורי חכירה בתקופת הקורונה אינן ניתנות ליישום בגין וויתורי חכירה אשר ניתנו על רקע הסכסוך.

בהסכמים מסוימים קיים סעיף "כוח עליון" (force majeure), שאמור להיכנס לתוקף במקרה של שינוי נסיבות בלתי צפוי שאינו תלוי באף אחד מהצדדים. השאלה האם סעיף זה חל על הנסיבות הללו, ומה ההשלכות של הפעלת הסעיף, תלויה בנסיבות הספציפיות של כל מקרה, ועשויה לדרוש חוות דעת מקצועית.

כמו כן, לאור המצב, ובפרט לאור סנקציות שהוטלו על חלק מהבנקים ברוסיה, ייתכן ויווצר למחכירים קושי בגביית תשלומי חכירה מחוכרים. במצב כזה, על מחכיר בחכירה מימונית לבחון האם נדרשת הכרה בירידת ערך של נכס חייבים בגין חכירה, שכן מדובר בנכס פיננסי. ראו סעיף 4 שעוסק בירידת ערך של נכסים פיננסיים.

6. סוגיות נוספות בדוחות הכספיים

6.4 עסק חי

על הנהלת החברה לשקול את ההשלכות האפשריות של הלחימה באוקראינה ושל האמצעים שננקטים על ידיה בבחינת יכולתה להמשיך לפעול כעסק חי. במסגרת כך, יש לבחון האם הסנקציות הגלובליות שהוטלו על המסחר ברוסיה ועל מערכות התשלומים משפיעות על היכולת של חברה להמשיך בפעילותה, לרבות הפרעות אפשריות לשרשראות אספקה וגישה ללקוחות ו/או לסחורה. כמו כן, יש לזכור כי אירועים שאירעו לאחר תאריך המאזן המצביעים על כך שהישות אינה עוד עסק חי תמיד ייחשבו כאירועים מחייבי התאמה.

כתלות בנסיבות, על החברה לכלול בדוחותיה גילוי לאי הוודאות ששוררת ושיקול הדעת שהופעל לגבי יכולתה של החברה להמשיך לפעול כעסק חי

6.5 חשבונאות גידור

חברות אשר ערב הסכסוך מיישמות חשבונאות גידור על עסקות מסוימות, צריכות לבחון את השפעת הסכסוך על יחסי גידור אלו, כמו גם את יכולתן ליישם חשבונאות גידור בעסקות חדשות.

חברות אשר ייעדו יחסי גידור כגידור תזרימי מזומנים של עסקאות חזיות (כמו רכישות מלאי, מכירות, עלויות שכר, הנפקות חוב או תשלומי ריבית), עשויות להקטין את תחזיות היקפי העסקות בעקבות השינויים והשלכות הסכסוך. ככל שעסקה חזויה אינה צפויה (ב-IFRS - צפויה ברמה גבוהה) עוד להתרחש בתקופת הזמן המוגדרת בתיעוד יחסי הגידור, הרי שחשבונאות הגידור תופסק בצורה פרוספקטיבית. בעת הפסקת גידור תזרימי מזומנים, השפעת המכשירים המגדרים שנזקפה עד כה לקרן הון דרך רווח כולל אחר "מוקפאת", ותשוחרר לרווח או הפסד במועד שבו העסקה החזויה תתרחש (או במועד שבו צפוי כי העסקה לא תתרחש). מאידך, בתקופה בה "צפוי" – בתקינה האמריקאית, או "צפוי ברמה גבוהה" – לפי התקינה הבינלאומית, כי העסקה לא תתרחש בתקופת הזמן המוגדרת בתיעוד יחסי הגידור (בתקינה האמריקאית – וצפוי כי לא תתרחש גם בחודשיים שלאחר מכן), הרי שיתרת קרן הרווח הכולל האחר תיזקף לרווח והפסד.

חברות תצטרכנה להמשיך ולנטר את תחזיותיהן לגבי עסקות חזיות, בין אם מדובר בעסקות הכנסה, רכישת חומרי גלם, הנפקת מכשירי חוב ועוד.

6. סוגיות נוספות בדוחות הכספיים

6.6 אירועים לאחר תאריך המאזן

על חברות לבחון האם אירועים שמתרחשים לאחר תאריך המאזן שופכים אור על נסיבות שהיו קיימות כבר בתאריך המאזן. כמו כן, נדרשים גילויים ברורים לגבי התאמות שבוצעו עקב אירועים לאחר תאריך המאזן, וכן לגבי אירועים מהותיים שקרו והחברה החליטה לגביהם שאינם מחייבי התאמה.

על אף שהמתיחות בין רוסיה לאוקראינה הייתה קיימת במשך שנים רבות, ההחמרה במצב שהובילה למלחמה במהלך פברואר 2022 לא תיחשב אירוע מחייב התאמה לתאריכי מאזן שקדמו ל-31 בינואר 2022. יחד עם זאת, עבור חברות שתאריך הדוח שלהן הוא מה-28 לפברואר והילך, יש לבחון האם התפתחויות באירועים ובלחימה גם לאחר תאריך הדוח עשויים להיות מחייבי התאמה (לדוגמה, התפתחויות שמשליכות על אומדנים ששימשו בבחינת ירידת ערך או בהערכות שווי לתאריך המאזן).

ליצירת קשר-

יעל ג'רסי

רו"ח, שותפה וראש המחלקה המקצועית PwC Israel

Yael.gerassi@pwc.com

דורין אבריאן

רו"ח, מנהלת בכירה, המחלקה המקצועית PwC Israel

Dorin.avrian@pwc.com

דנית מאיר

רו"ח, מנהלת בכירה, המחלקה המקצועית PwC Israel

Danit.meir@pwc.com

תודה

©2022 Kesselman & Kesselman. All rights reserved.

"PwC Israel" refers to Kesselman & Kesselman, or, as the context requires, PricewaterhouseCoopers Advisory Ltd. which are member firms of PricewaterhouseCoopers International Limited, each member firm of which is a separate legal entity. Please see www.pwc.com/structure for further details.

At PwC, our purpose is to build trust in society and solve important problems. We're a network of firms in 156 countries with over 295,000 people who are committed to delivering quality in assurance, advisory and tax services. Find out more and tell us what matters to you by visiting us at www.pwc.com.

This publication has been prepared for general guidance on matters of interest only, and does not constitute professional advice.

You should not act upon the information contained in this publication without obtaining independent professional advice. No representation or warranty (express or implied) is given as to the accuracy or completeness of the information contained in this publication, and, to the extent permitted by law, Kesselman & Kesselman, PricewaterhouseCoopers Advisory Ltd., their members, employees and agents do not accept or assume any liability, responsibility or duty of care for any consequences of you or anyone else acting, or refraining to act, in reliance on the information contained in this publication or for any decision based on it.